मतन्द्रितः। ख्यापयन्नेव तत् पापं ब्रह्मघ्नः पापकृत्तमः। अनेनैव विधानेन द्वादशाब्दं समाचरेत्"। "तस्मादुक्तनिष्कृतिकेष्वपि प्राजापत्यादयो योजनीयाः। तत्र द्वादशवार्षिकव्रते द्वादशदिनान्येकैकं प्राजापत्यम्परिकल्प्य गण्यमाने प्राजापत्यानां षष्ट्यधिकशतत्रयं द्वादशवार्षिकवैकल्पिकमनुष्ठेयं भवति। तदशक्तौ तावत्यो वा धेनवोदातव्याः" मिता०। रघु०मते तदर्द्धमिति भेदः। भाविनि तु "वर्षस्याभविष्यति" पा० नोत्तरपदवृद्धिः। द्वादशवर्षिक द्वादशवर्षान् भाविनि ज्वरादौ

द्वादशशुद्धि स्त्री द्वादशगुणिता शुद्धिः। तन्त्रसारोक्ते वैष्णवानां कायिकादिद्वादशशुद्धिभेदे "अथ द्वादशशुद्धिर्वै वैष्णवानामिहोच्यते। गृहोपसर्पणञ्चैव तथा चागमनं हरेः। भक्त्या प्रदक्षिणञ्चैव पादयोः शोधनं पुनः। पूजार्थं पत्रपुष्पाणां भक्त्यैवोत्तोलनं हरेः। करयोः सर्वशुद्धीनामियं शुद्धिर्विशिष्यते। तन्नामकीर्त्तनञ्चैव गुणानामपि कीर्त्तनम्। भक्त्या श्रीकृष्णदेवस्य वचसः शुद्धिरिष्यते। तत्कथाश्रवणञ्चैव तस्योत्सवनिरीक्षणम्। श्रोत्रयोर्नेत्रयोश्चैव शुद्धिः सम्यगिहोच्यते। पादोदकस्य निर्माल्यमालानामपि धारणम्। उच्यते शिरसः शुद्धिः प्रणतस्य हरेः पुरः। आघ्राणगन्धपुष्पादेर्निर्माल्यस्य तपोधन!। विशुद्धिः स्यादनन्तस्य घ्राणस्यापि विधीयते। पत्रपुष्पादिकं यच्च कृष्णपादयुगार्पितम्। तदेकं पावनं लोके तद्धि सर्वं विशोधयेत्। ललाटे च गदा कार्य्या मूर्ध्नि चापं शरांस्तथा। नन्दकञ्चैव हृन्मध्ये शङ्खं चक्रं भुजद्वये। शङ्खचक्रान्वितो विप्रः श्मशाने म्रियते यदि। प्रयागे या गतिः प्रोक्ता सा गतिस्तस्य गौतम!"।

द्वादशशोधित न० द्वादशं व्ययस्थानं ग्रहराहित्येन शोधितम्। व्ययस्थाने ग्रहराहित्येन शुद्धियुक्ते लग्ने "गुरुशुक्रोदये शुद्धलग्ने द्वादशशोधिते" दीक्षातत्त्वम्।

द्वादशसंग्राम द्वादशविधः संग्रामः। देवानामसुरैः सह द्वादशविधे युद्धे ते च संग्रामभेदा अग्निपु० २७५ अ० उक्ता यथा "देवासुराणां सङ्ग्रामा दायार्थं द्वादशाऽभवन्। प्रथमो नारसिंहस्तु द्वितीयो वामनो रणः। सङ्ग्रामस्त्वथ वाराहश्चतुर्थोऽमृतमन्थनः। तारकामयसङ्ग्रामः५ षष्ठो ह्याजीवको६ रणः। त्रैपुर७श्चान्धकवधो८नवमो वृत्रघातकः। जितो१० हालाहल११ श्चाथ घोरः कोलाहलो१२ रणः। हिरण्यकशिपोश्चोरोवि दार्य्य च नखैः पुरा। नारसिंहो१ देवपालः प्रह्लादं कृतवान् नृपम्। देवासुरे२ वामनश्च छलित्वा बलिमूर्जितम्। महेन्द्राय ददौ राज्यं पुरुषोऽदितिसम्भवः। वराहस्तु३ हिरण्याक्षं हत्वा देवानपालयत्। उज्जहार भुवं मग्नां देवदेवैरभिष्टुतः। मन्थानं मन्दरं कृत्वा नेत्रं कृत्वा तु वासुकिम्। सुरासुरैश्च मथितं देवेभ्यश्चामृतं ददौ४। तारकामयसङ्ग्रामे५ तदा देवाश्च पालिताः। निवार्येन्द्रं गुरून् देवान् दानवान् सोमवंशकृत्। विश्वामित्रवशिष्ठात्रिकवयश्च रणे सुरान्। अपालयन्त निर्वार्य रागद्वेषादिदानवान्६। पृथ्वीरथे ब्रह्मयन्तुरीशस्य शरणो हरिः। ददाह त्रिपुरं देवपालको दैत्यमर्दनः७। गौरीं जिहीर्षुणा रुद्रमन्धकेनार्दितं हरिः। अनुरक्तश्च रेवत्यां चक्रे चान्धासुरार्दनम्८। अपां फेनमयो भूत्वा देवासुररणे हरन्। वृत्रं देवहरं विष्णुर्देवधर्मानपालयत्९। शाल्वादीन् दानवान् जित्वा हरिः परशुरामकः। अपालयत् सुरादींश्च दुष्टक्षत्रं निहत्य च१०। हालाहलं११ विषं दैत्यं निराकृत्य महेश्वरात्। भयं निर्णाशयामास देवानां मधुसूदनः। देवासुरे रणे यश्च दैत्यः कोलाहलो जितः१२। पालिताश्च सुराः सर्वे विष्णुना धर्मपालनात्। राजानो राजपुत्राश्च मुनयो देवता हरिः। यदुक्तं यच्च नैवोक्तमवतारा हरेरिमे"।

द्वादशसप्तमीव्रत न० हेमा०व्र० भविष्यपुराणोक्ते माघादिपौषान्तेषु द्वादशसु मासेषु सप्तम्योः कर्तव्ये सूर्यव्रतभेदे "अथान्यन्ते प्रवक्ष्यामि सप्तमीकल्पमुत्तमम्। माघमासात् समारभ्य शुक्लपक्षे युधिष्ठिर!। सप्तम्यां कृतसङ्कल्पो वर्षमेकं व्रती भवेत्। वरुणं माघमासे तु भानुं संपूज्य कारयेत्। ब्रह्मकूर्चविधानेन यथा शक्त्या नृपोत्तम!। अष्टम्यां भोजयेद्विप्रान् तिलपिष्टगुडोदनैः। अग्निष्टोमस्य यज्ञस्य फलं कृत्स्नमवाप्यते। तपनं फाल्गुने मासि सूर्यमित्यभिपूजयेत्। वाजपेयस्य यज्ञस्य फलं प्राप्नोति दुर्लभम्। सप्तम्यां चैत्रमासे तु वेदांशुरिति पूजयेत्। उञ्छाध्वरसमं पुण्यं नरः प्राप्नोत्यसंशयम्। वैशाखस्य तु सप्तम्यां धाता इत्यभिपूजयेत्। पशुबन्धाध्वरं पुण्यं सम्यक् प्राप्नोति मानवः। सप्तम्यां ज्यैष्ठमासस्य इन्द्रमित्यभिपूजयेत्। अश्वमेधफलावाप्तिर्जायते नात्र संशयः। तथाषाढस्य सप्तम्यां पूजयित्वा दिवाकरम्। बहुस्वर्णस्य यज्ञस्य फलं प्राप्नोति पुष्क-